

**VEIŠOSIOS KONSULTACIJOS DĖL VIEŠŲJŲ VIETINIO IR (ARBA) NACIONALINIO TELEFONO RYŠIO PASLAUGŲ, TEIKIAMŲ VARTOTOJAMS FIKSUOTOJE VIETOJE, VIEŠŲJŲ TARPTAUTINIO TELEFONO RYŠIO PASLAUGŲ, TEIKIAMŲ VARTOTOJAMS FIKSUOTOJE VIETOJE, VIEŠŲJŲ VIETINIO IR (ARBA) NACIONALINIO TELEFONO RYŠIO PASLAUGŲ, TEIKIAMŲ PASLAUGŲ GAVĖJAMS, IŠSKYRUS VARTOTOJUS, FIKSUOTOJE VIETOJE, VIEŠŲJŲ TARPTAUTINIO TELEFONO RYŠIO PASLAUGŲ, TEIKIAMŲ PASLAUGŲ GAVĖJAMS, IŠSKYRUS VARTOTOJUS, FIKSUOTOJE VIETOJE,
RINKŲ TYRIMŲ PASTABŲ VERTINIMAS**

Eil. Nr.		Pastabos tekėjas / pastabų grupė	Pastaba	Atsižvelgta / neatsižvelgta	Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos (toliau – Tarnyba) pastabos
1.	1.1.	TEO LT, AB 2013-05-02 raštas Nr. 01- 1-03-103	TEO LT, AB pritaria viešosios konsultacijos metu paskelbtiems Viešųjų vietinio ir (arba) nacionalinio telefono ryšio paslaugų, teikiamų vartotojams fiksuotojo vietoje (toliau – Nacionaliniai skambučiai Vartotojams), Viešųjų tarptautinio telefono ryšio paslaugų, tiekiamų vartotojams fiksuotoje vietoje (toliau – Tarptautiniai skambučiai Vartotojams), Viešųjų vietinio ir (arba) nacionalinio telefono ryšio paslaugų, teikiamų paslaugų gavėjams, išskyrus vartotojus, fiksuotoje vietoje (toliau – Nacionaliniai skambučiai Paslaugų gavėjams) ir Viešųjų tarptautinio telefono ryšio paslaugų, teikiamų paslaugų gavėjams, išskyrus vartotojus, fiksuotoje vietoje (toliau – Tarptautiniai skambučiai Paslaugų gavėjams), rinkų tyrimų rezultatų projektams, kuriais pagrįstai yra mažinamas viešųjų fiksuotojo telefono ryšio paslaugų <i>ex ante</i> reguliavimas.	Atsižvelgta iš dalies	Tarnyba, siekdama užtikrinti, kad staigus įpareigojimų panaikinimas nepadarytų neigiamos įtakos kitiems atitinkamų rinkų paslaugų teikėjams, mano, jog įpareigojimai TEO LT, AB turėtų būti panaikinti nuo 2014-01-01. Tai taip pat leis tinkamai užbaigti 2013 m. galiojančių įpareigojimų priežiūrą.
2.	2.1.	Lietuvos Respublikos konkurencijos	Pastabų ir pasiūlymų neturi.		

Eil. Nr.		Pastabos tekėjas / pastabų grupė	Pastaba	Atsižvelgta / neatsižvelgta	Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos (toliau – Tarnyba) pastabos
		taryba 2013-05-07 raštas Nr. (2.30-25) 6V-778			
3.	3.1.	AB Lietuvos radijo ir televizijos centras 2013-05-03 raštas Nr. 4A- 124/2.5-34	TEO LT, AB naudojasi savo derybinėmis galiomis visose rinkose, tačiau smulkesni ūkio subjektai neturi derybinės galios TEO LT, AB atžvilgiu pvz. derantis dėl kainos. TEO LT, AB derybinės galios yra kur kas didesnės, kadangi ji turi ženkliai didesnę abonentų skaičių – daugiau kaip 97%.	Atsižvelgta iš dalies	Sutinkame, jog TEO LT, AB, turėdama daug abonentų, gauna masto ir įvairovės ekonomiją, o taip pat gali turėti galimybes koreguoti mažmeninių paslaugų kainas jei TEO LT, AB yra sąnaudų lyderė. Tačiau tiek AB Lietuvos radijo ir televizijos centras, tiek UAB „Nacionalinis telekomunikacijų tinklas“, tiek UAB „CSC TELECOM“ bei kiti paslaugų teikėjai teikia ne tik viešąsias telefono ryšio paslaugas, bet ir kitas paslaugas (didmenines balso, mažmenines balso, interneto, duomenų perdavimo bei kitas paslaugas). Dėl to ir jie gauna įvairovės ekonomiją. Mažos bendrovės dydis taip pat yra pranašumas, kuris suteikia lankstumo priimant sprendimus dėl investicijų ir plėtros. Mažesni paslaugų teikėjai gali numatyti tikslines investicijas, kurios nereikalaus didelių finansinių išteklių, o taip pat labai nedidins sąnaudų. Taigi, nedidelis abonentų skaičius lyginant su TEO LT, AB taip pat sukuria derybinę galią paslaugų teikėjui, nes jis dėl mažesnių vidinių procesų gali būti lankstesnis. Siekiant labiau paaiškinti skirtumus tarp

Eil. Nr.		Pastabos tekėjas / pastabų grupė	Pastaba	Atsižvelgta / neatsižvelgta	Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos (toliau – Tarnyba) pastabos
					2006–2008 ir 2013 m. rinkų tyrimų, ataskaita bus papildyta vertinimu, ar keitėsi masto ir įvairovės ekonomijos procesai rinkoje.
	3.2.		Nacionalinių skambučių Vartotojams ir (arba) Nacionalinių skambučių Paslaugų gavėjams teikiamos paslaugos, kurias sudaro skambučiai į geografinius ir negeografinius numerius, esančius toje pačioje arba ne toje pačioje numeracijos zonoje, kurie apima skambutį į kitus Lietuvos Respublikos viešuosius fiksuotojo ryšio tinklus, žlugdytų alternatyvius operatorius jei TEO LT, AB taikytų aukštas kainas. Dėl tokios priežasties sukuriamas barjeras skambinti į kitų viešųjų fiksuotojo telefono ryšio paslaugų teikėjų tinklus. Nors vidutinė skambučių į kitus viešuosius fiksuotojo ryšio tinklus kaina mažėjo 66,6 proc. t y. nuo 32,9 ct/min. 2007 m. iki 11 ct/min. 2011 m., tačiau pabrėžtina tai, kad mažiausia kaina 11 ct/min. taikoma tik su papildomais pokalbių planais. Standartinių planų kaina siekia 21 ct/min.	Atsižvelgta iš dalies	TEO LT, AB nuo 2009 m. balandžio 1 d. buvo įpareigota netaikyti diskriminacinės kainodaros skambučiams į kitus viešuosius fiksuoto ryšio tinklus. Skambučių, inicijuotų ir užbaigtų viešajame fiksuotojo ryšio tinkle, statistika rodo, kad TEO LT, AB abonentų inicijuotų pokalbių į kitus viešuosius fiksuotojo ryšio tinklus trukmė auga: vartotojų inicijuotų pokalbių trukmė nuo 2007 m. iki 2011 m. išaugo 4 kartus, o lyginant 2007 m. su 2012 m. – 7 kartus; paslaugų gavėjų, išskyrus vartotojus, inicijuotų pokalbių trukmė atitinkamai laikotarpiais augo 2,12 ir 2,25 karto. Pastebėtina tai, kad TEO LT, AB viešajame fiksuotojo ryšio tinkle inicijuotų ir kituose viešuosiuose fiksuotojo ryšio tinkluose užbaigtų skambučių trukmė 2010–2012 m. kasmet sudarė 40 proc. visos viešuosiuose fiksuotojo ryšio tinkluose inicijuotų pokalbių trukmės vartotojų pokalbių segmente ir 35 proc. visos viešuosiuose fiksuotojo ryšio tinkluose inicijuotų pokalbių trukmės paslaugų gavėjų, išskyrus vartotojus, pokalbių segmente. TEO LT, AB turimos skambučių į kitus viešuosius fiksuotojo ryšio tinklus dalys, vertinant

Eil. Nr.	Pastabos tekėjas / pastabų grupė	Pastaba	Atsižvelgta / neatsižvelgta	Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos (toliau – Tarnyba) pastabos
				<p>pokalbių trukme, yra reikšmingos. Bendrovė, didindama kainas skambučiams į kitus viešuosius fiksautojo ryšio tinklus, turės informuoti vartotojus ir paslaugų gavėjus, išskyrus vartotojus, apie keičiamas paslaugų sąlygas. Atsižvelgiant į tai, jog apie 40 proc. srauto inicijuoja TEO LT, AB abonentai, vartotojui ir paslaugų gavėjui, išskyrus vartotojus, bus svarbu įvertinti kokią įtaką kainų padidėjimas darys išlaidoms ir jis turės priimti sprendimą ar pirkti toliau paslaugas iš TEO LT, AB. Susiduriant su rizika prarasti abonentą, TEO LT, AB nenaudinga vienašališkai didinti paslaugų kainas. Taip pat pastebėtina tai, jog TEO LT, AB jau keli metai taiko vadinamą „flat rate“ kainodarą, kai už tam tikrą periodinį užmokestį suteikiama tam tikra pokalbių trukmė TEO LT, AB viešajame fiksautojo ryšio tinkle ir į kitus viešuosius fiksautojo ryšio tinklus. Paslaugų gavėjui net nėra nurodoma minutės kaina (ji taikoma tik išnaudojus suteiktą minučių kiekį), kas reiškia, jog paslaugų gavėjui nėra jokio skirtumo kur skambinti. Tačiau pats paslaugų gavėjas sprendžia, kokį paslaugų teikėją rinktis ir kokias išlaidas jis planuoja patirti. Racionalus paslaugų gavėjas turėtų pasirinkti mažiausias išlaidas sąlygojantį paslaugų paketą.</p> <p>TEO LT, AB standartinė tarpmiestinio</p>

Eil. Nr.		Pastabos tekėjas / pastabų grupė	Pastaba	Atsižvelgta / neatsižvelgta	Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos (toliau – Tarnyba) pastabos
					<p>pokalbio kaina yra 26 ct su PVM (be PVM – 21,49 ct/min.) piko laiku ir 0,09 ct su PVM (be PVM – 7,44 ct/min.) ne piko laiku. Taigi, TEO LT, AB skambučiams į kitus viešuosius fiksuotojo ryšio tinklus taiko tokias pačias kainas (ūkio subjekto minėta 21 ct/min. kaina) kaip ir savo viešajame fiksuotojo ryšio tinkle.</p> <p>Siekiant labiau parodyti TEO LT, AB ribotas galimybes keisti kainas vienašališkai, 2013 m. ataskaita bus papildyta informacija apie TEO LT, AB taikomą kainodarą ir kokios yra bendrovės galimybės vienašališkai didinti paslaugų kainas.</p>
	3.3.		<p>Panaikinti įpareigojimai leistų TEO LT, AB viešuosiuose pirkimuose siūlyti žemas kainas, paslaugas parduodant žemiau savikainos, ir taip išstumti iš rinkos mažesnius paslaugų teikėjus. Gali būti taikomas subsidijavimas papildomų paslaugų priedanga ir tai suteiktų galimybes paslaugas parduoti žemiau kaštų ribos. Visa tai žlugdytų kitus rinkos dalyvius. Visose nagrinėjamose rinkose, nors ir pradeda vystytis konkurencija, tačiau neaišku, kaip bus užtikrinama mažmeninė kaina vartotojams ir paslaugų gavėjams, kai TEO LT, AB taikys mažmenines kainas savo vartotojams mažesnes negu didmenines kainas taiko paslaugų teikėjams (operatoriams). Tai apriboja konkurenciją.</p>	Atsižvelgta iš dalies	<p>Ataskaitos 4, 5, 7 ir 11, 12 pav. pateikta Nacionalinių skambučių Vartotojams ir Nacionalinių skambučių Paslaugų gavėjams kainų dinamika. Ji rodo, jog paslaugų kainos turi tendenciją mažėti. Taip pat mažėja viešųjų judriojo telefono ryšio paslaugų kainos ir jos artėja prie viešųjų fiksuotojo telefono ryšio paslaugų kainų. Atsižvelgiant į esamą kainų dinamiką, TEO LT, AB didinti paslaugų kainas būtų netikslinga dėl patiriamo spaudimo iš viešųjų judriojo telefono ryšio paslaugų teikėjų (tai pripažįsta ir patys viešųjų fiksuotojo telefono ryšio paslaugų teikėjai savo rinkų tyrimų anketose ir viešosios konsultacijos pastabose) bei viešųjų fiksuotojo telefono ryšio paslaugų teikėjų. Taigi, TEO LT, AB</p>

Eil. Nr.	Pastabos tekėjas / pastabų grupė	Pastaba	Atsižvelgta / neatsižvelgta	Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos (toliau – Tarnyba) pastabos
				<p>net ir turėdama galimybes teikti paslaugas pigiau savikainos, neturės motyvų imtis tokių veiksmų.</p> <p>Atkreiptinas dėmesys į tai, jog panaikinus įpareigojimus TEO LT, AB, vis dar veiktų <i>ex-post</i> reguliavimas. Tai reiškia, jog TEO LT, AB veiksmus nustatyti ypač žemas paslaugų kainas ribotų Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymu (Žin., 1999, Nr. 30-856; 2012, Nr. 42-2041) draudžiami konkurenciją ribojantys veiksmai.</p> <p>Ataskaita bus papildyta TEO LT, AB galimybių bei motyvų vienpusiškai keisti paslaugų kainas analize.</p>
3.4.		<p>Tarnyba rinkų tyrimų ataskaitoje nagrinėjo mažuosius viešųjų fiksuotojo telefono ryšio paslaugų teikėjus kaip vieną vienetą, tačiau neatsižvelgė į tai, kad mažieji viešųjų fiksuotojo telefono ryšio paslaugų teikėjai konkuruoja ne tik su TEO LT, AB, bet ir tarpusavyje. Todėl liko neįvertintos šių viešųjų fiksuotojo telefono ryšio paslaugų teikėjų gyvavimo sąlygos ir pasekmės, panaikinus reguliavimą TEO LT, AB atžvilgiu. Kuo didesnė ūkio subjekto galia rinkoje, tuo reikšmingesnė tampa jo konkurentų t. y. viešųjų fiksuotojo telefono ryšio paslaugų teikėjų apsaugos problema, įpareigojimo panaikinimas suteiktų nepalankią konkurenciją.</p>	Atsižvelgta iš dalies	<p>Šiuo metu mažieji (alternatyvūs) viešųjų fiksuotojo telefono ryšio paslaugų teikėjai konkuruoja ne tik su TEO LT, AB, kaip vienas vienetą, tačiau jie konkuruoja ir tarpusavyje. Todėl, Tarnybos nuomone, įpareigojimų TEO LT, AB panaikinimas nekeistų alternatyvių viešųjų fiksuotojo telefono ryšio paslaugų teikėjų tarpusavio konkurencijos procesų. Atsakymai į pastabas apie TEO LT, AB galimybes nustatyti kainas sau palankia linkme yra pateikti 3.3 eilutėje, vertinant kitą viešųjų fiksuotojo telefono ryšio paslaugų teikėjo pastabą.</p>

Eil. Nr.	Pastabos tekėjas / pastabų grupė	Pastaba	Atsižvelgta / neatsižvelgta	Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos (toliau – Tarnyba) pastabos
4.	<p>UAB „CSC TELECOM“ 2013-05-03 raštas Nr. S1.1250;</p> <p>UAB „Nacionalinis telekomunikaci jų tinklas“ 2013-05-03 raštas Nr. 1596;</p> <p>UAB „Splius“ 2013-05-03 raštas Nr. 442;</p> <p>UAB „Cgates“ 2013-05-03 raštas Nr. 189</p>	<p>Kategoriškai nepitaria Tarnybos išvadai, jog Viešųjų vietinio ir (arba) nacionalinio telefono ryšio paslaugų, teikiamų vartotojams fiksuotoje vietoje, viešųjų tarptautinio telefono ryšio paslaugų, teikiamų vartotojams fiksuotoje vietoje, viešųjų vietinio ir (arba) nacionalinio telefono ryšio paslaugų, teikiamų paslaugų gavėjams, išskyrus vartotojus, fiksuotoje vietoje, viešųjų tarptautinio telefono ryšio paslaugų, teikiamų paslaugų gavėjams, išskyrus vartotojus, fiksuotoje vietoje, rinkose pastebėta efektyvi konkurencija. Ūkio subjektai taip pat nepitaria ketinimui panaikinti TEO LT, AB nustatytus įpareigojimus.</p> <p>Ūkio subjektai savo prieštaravimą rinkų tyrimų išvadamis grindė toliau pateiktais argumentais.</p>	Atsižvelgta iš dalies	<p>Ūkio subjektai pagrindines pastabas pateikė Viešųjų vietinio ir (arba) nacionalinio telefono ryšio paslaugų, teikiamų vartotojams fiksuotoje vietoje rinkos tyrimui. Teikiant pastabas Viešųjų tarptautinio telefono ryšio paslaugų, teikiamų vartotojams fiksuotoje vietoje, Viešųjų vietinio ir (arba) nacionalinio telefono ryšio paslaugų, teikiamų paslaugų gavėjams, išskyrus vartotojus, fiksuotoje vietoje, Viešųjų tarptautinio telefono ryšio paslaugų, teikiamų paslaugų gavėjams, išskyrus vartotojus, fiksuotoje vietoje rinkų tyrimams buvo teikiama nuoroda į pastabas, pateiktas Viešųjų vietinio ir (arba) nacionalinio telefono ryšio paslaugų, teikiamų vartotojams fiksuotoje vietoje rinkos tyrimui arba pastabos buvo papildytos naujais argumentais. Dėl to Tarnyba panašias pastabas vertins kaip vieną pastabą, o nauji argumentai bus vertinami atskirai.</p>
4.1.	Dėl neteisingo investicijų interpretavimo	<p>1.1.1 ūkio subjektų pastaba: ūkio subjektų nuomone, investicijos į šviesolaidinį ryšių tinklą ir viešojo judriojo ryšio tinklo „<i>Long Term Evolution</i>“ (<i>LTE</i>) technologijas neleidžia teigti, kad šios investicijos nėra susijusios su viešuoju fiksuotojo ryšio tinklu. Šviesolaidinės technologijos yra universalesnės ir perspektyvesnės bei suteikia gerokai daugiau galimybių viešosioms fiksuoto telefono ryšio paslaugoms. Viešųjų fiksuotojo</p>	Atsižvelgta iš dalies	<p>Sutinkame, jog investicijos į plačiajuosčio ryšio tinklus gali būti susijusios ir su viešosiomis fiksuotojo telefono ryšio paslaugomis. Atsižvelgiant į tai 2013 m. ataskaitos 3.1.1 skyriuje išdėstyti argumentai bus peržiūrėti.</p> <p>Tačiau Tarnyba nesutinka su argumentais, jog alternatyviųjų operatorių investicijos priklauso tik nuo užimamos rinkos dalies ir</p>

Eil. Nr.	Pastabos tekėjas / pastabų grupė	Pastaba	Atsižvelgta / neatsižvelgta	Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos (toliau – Tarnyba) pastabos
		<p>telefono ryšio paslaugų plėtra be investicijų į infrastruktūrą neįmanoma. Ūkio subjektai nurodo, jog alternatyvių operatorių investicijos į viešųjų fiksuotojo telefono ryšio paslaugų plėtrą dėl alternatyvių operatorių užimamos itin mažos rinkos dalies yra iš esmės labai ribotos ir lokalias, todėl šių investicijų dydis ir intensyvumas lyginant su TEO LT, AB yra neženkli. Investicijos į infrastruktūrą yra mažai perspektyvios, jei neįmanoma perimti abonentų iš TEO LT, AB. Ūkio subjektų nuomone, investicijų kriterijų reikia vertinti plačiau ir išsamiau. Šiuos argumentus ūkio subjektai grindžia cituodami 2008 m. Nacionalinių pokalbių Vartotojams ir Nacionalinių pokalbių Paslaugų gavėjams rinkų tyrimų ataskaitą.</p> <p>Ūkio subjektų nuomone, Tarnyba investicijų kriterijų 2013 m. ataskaitoje vertina neišsamiai ir neteisingai. Jis turėtų būti analizuojamas ir vertinamas pagal pateiktas pastabas prieinant išvadą, jog efektyvios konkurencijos rinkoje nebuvimas, neženkli alternatyvių operatorių užimama padėtis rinkoje bei infrastruktūros diegimui reikalingi dideli finansiniai ištekliai riboja alternatyvių operatorių investicijas į infrastruktūrą bei viešųjų fiksuotojo telefono ryšio paslaugų plėtrą.</p>		<p>užimama nedidelė rinkos dalis riboja investicijas. Siekdami veiklos tęstinumo, tinklo geografinės plėtros, gerinti paslaugų kokybę bei siekdami suteikti galimybes naudotis paslaugomis didesniai abonentų skaičiui, alternatyvūs paslaugų teikėjai taip pat investuoja į viešųjų fiksuotųjų ryšių tinklų plėtrą. Tikslinės (arba lokalias) investicijos yra ir pranašumas, nes investuojama ten, kur reikia investuoti konkrečiu metu. Investicijų poreikį sumažina galimybė naudoti TEO LT, AB infrastruktūrą, kurios suteikimas (įskaitant kainas), yra reglamentuojamas atitinkamais Tarnybos direktoriaus įsakymais. Nuo 2008 m. prasidėjo realus TEO LT, AB teikiamų didmeninių paslaugų kainų mažinimas (pradėtos mažinti skambučių užbaigimo TEO LT, AB viešajame fiksuotojo ryšio tinkle kainos, nuo 2009 m. pradėjo galioti nediskriminacinės kainodaros įpareigojimas). Taip pat TEO LT, AB pradėjo taikyti nuolaidas atsietos prieigos ir didmeninės vietinės linijos paslaugoms prisiimant tam tikrus įsipareigojimus, t. y. TEO LT, AB didmeninėms paslaugoms pradėjo taikyti tokias pačias sąlygas kokias taiko savo mažmeninėms viešosioms fiksuotojo telefono ryšio paslaugoms.</p>
4.2.	Dėl ryšio tarp rinkos	1.1.2 ūkio subjektų pastaba: ūkio subjektų nuomone, besitraukianti nagrinėjama rinka negali	Atsižvelgta iš dalies	Struktūrinių pokyčių nebuvimas negali būti siejamas su 2006 m. ir 2008 m. atliktų

Eil. Nr.	Pastabos tekėjas / pastabų grupė	Pastaba	Atsižvelgta / neatsižvelgta	Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos (toliau – Tarnyba) pastabos
	mažėjimo ir struktūros stabilumo	būti įvertinta kaip aplinkybė, kuri paskutiniu metu nulėmė rinkos struktūros stagnaciją. Pasak ūkio subjektų, rinkoje nevykstantys pokyčiai negali būti grindžiami paslaugų paklausos natūraliu mažėjimu. Ūkio subjektų nuomone, rinka nepasikeitė dėl to, kad nestiprėjo konkurencija. Konkurencija nestiprėjo dėl Tarnybos 2006 m. ir 2008 m. Nacionalinių skambučių Vartotojams ir Nacionalinių skambučių Paslaugų gavėjams atliktuose tyrimuose nustatytų aplinkybių.		<p>Nacionalinių skambučių Vartotojams ir Nacionalinių skambučių Paslaugų gavėjams rinkų tyrimų ataskaitose nurodytomis TEO LT, AB užimamomis atitinkamų rinkų dalimis, TEO LT, AB valdoma infrastruktūra, masto ekonomija, vertikalia integracija, neišnagrinėjus per 2008-2011 m. įvykusių pokyčių.</p> <p>TEO LT, AB turi didžiausią skaičių abonentų ir ji, siekdama išlaikyti pajamų ir pelno lygį, pirmoji reaguos į tiesioginių ir netiesioginių konkurentų veiksmus, t. y. bendrovė elgsis kaip kainų lyderė. Taigi, rinkos struktūra sietina su TEO LT, AB, kaip pelno siekiančio ūkio subjekto, reakcija į pokyčius rinkoje, tačiau laikantis tam tikrų „taisyklių“ (TEO LT, AB nustatytų įpareigojimų teikiant didmenines ir mažmenines paslaugas laikymosi). Pastebėtina ir tai, jog TEO LT, AB net ir keisdama kainas tiriamuoju laikotarpiu, nepažeidė bendrovei nustatytų kainų kontrolės įpareigojimų, teikiant mažmenines viešąsias telefono ryšio paslaugas.</p> <p>Taip pat rinkos struktūra gali būti siejama ir su vartojimo įpročiais. Lietuvos statistikos departamento leidinyje „Informacinės technologijos Lietuvoje“ nurodyta, jog 2009 m. 92,5 proc. 16–74 m. amžiaus asmenų naudojo mobiliuoju telefonu. 2011 m. šis rodiklis buvo 95,2 proc. Mažiausiai asmenų</p>

Eil. Nr.	Pastabos tekėjas / pastabų grupė	Pastaba	Atsižvelgta / neatsižvelgta	Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos (toliau – Tarnyba) pastabos
				<p>mobiliuoju telefonu naudojosi 65–74 m. asmenų grupėje: 2009 m. ir 2012 m. šis rodiklis atitinkamai buvo 63,7 proc. ir 80,4 proc. Taigi, tai rodo, jog vartotojų grupėje potencialūs viešųjų fiksuotojo telefono ryšio paslaugų naudotojai yra 65–74 m. asmenys, kurie nėra imlūs naujovėms, taip pat jie gali būti linkę nekeisti paslaugų teikėjo (šiuo atžvilgiu TEO LT, AB).</p> <p>Ataskaita bus papildyta informacija apie prieigą prie infrastruktūros, apie masto ekonomiją, įėjimo į rinką barjerus.</p>
4.3.	Dėl 2006 m. ir 2008 m. rinkų tyrimuose nurodytų aplinkybių nevertinimo	<p>1.1.2, 1.2.5, 1.4.1, 4.1, 4.6 ūkio subjektų pastabos: paslaugų teikėjų nuomone, 2013 m. rinkų tyrimų ataskaitoje turi būti vertinamos visos 2006 m. ir 2008 m. atliktų rinkų tyrimų ataskaitose paminėtos aplinkybės ir jos turi būti traktuojamos lygiai taip pat, kaip ankstesniuose rinkų tyrimuose (Tarnybos pastaba: Tarnyba 2006 m. ir 2008 m. rinkų tyrimų ataskaitose, atsižvelgdama į TEO LT, AB užimamas rinkų dalis bei struktūrinių pokyčių nebuvimą, taip pat atsižvelgdama į infrastruktūros kontrolę, masto ekonomiją, vertikalią integraciją bei nepakankamą didmeninių paslaugų reguliavimo poveikį, konstatavo, jog konkurencijos vystymosi perspektyva rinkose yra mažai tikėtina.).</p> <p>Ūkio subjektai siūlo ataskaitoje įvertinti 2006 m. ir 2008 m. rinkų tyrimų ataskaitose nustatytas aplinkybes bei rinkų tyrimų anketose pateiktas pastabas ir pasiūlymus dėl vertikalios integracijos,</p>	Atsižvelgta iš dalies.	<p>Pastebėtina tai, jog 2013 m. rinkų tyrimų ataskaitos 3.1.3, 3.1.4, 3.2.3, 3.2.4, 3.3.4, 3.4.4 skyriuose yra nagrinėjamos ūkio subjektų minimos aplinkybės dėl infrastruktūros kontrolės. Tačiau siekiant aiškumo, minėta ataskaita bus papildyta vertinimu, ar yra apribojimų patekti į viešųjų fiksuotojo telefono ryšio paslaugų rinką, kokios galimybės gauti prieigą prie infrastruktūros, ar pasikeitė situacija dėl masto ekonomijos ir vertikalios integracijos. Kalbant apie įėjimo į rinką barjerus, pastebėtina tai, jog tiriamuoju laikotarpiu, lyginant su 2006 m. ir 2008 m. rinkų tyrimais, situacija pasikeitė. Apie įėjimo į rinką barjerų sumažėjimą informacija yra pateikta 4.1 eilutėje nagrinėjant kitą ūkio subjektų pateiktą pastabą. Mažesni įėjimo į rinką barjerai sukuria konkurencinį</p>

Eil. Nr.		Pastabos tekėjas / pastabų grupė	Pastaba	Atsižvelgta / neatsižvelgta	Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos (toliau – Tarnyba) pastabos
			galimybės taikyti nepagrįstai aukštas kainas, kryžminį subsidijavimą, kainų diskriminavimą, grobuoniškas kainas, diskriminacinę kainodarą skambučiams į kitus viešuosius fiksuotojo ryšių tinklus, TEO LT, AB infrastruktūros kontrolės, prieigos prie finansinių šaltinių, masto ir įvairovės ekonomijos, vertikalios integracijos, mažmeninių paslaugų kainodaros.		spaudimą TEO LT, AB ir bendrovė negali elgtis vienašališkai, neatsižvelgdama į vartotojus ir paslaugų gavėjus, išskyrus vartotojus. Taip pat pastebėtina ir tai, jog Tarnyba periodiškai atlieka rinkų tyrimus ir peržiūri TEO LT, AB nustatytus įpareigojimus. Dėl to, įpareigojimais TEO LT, AB didmeninių paslaugų rinkose taip pat yra ir bus peržiūrimi. Galiojančių įpareigojimų apimtyje TEO LT, AB savo vertikalios integracijos privalumais turi naudotis nediskriminuodama kitų paslaugų teikėjų. Ūkio subjektų anketose pateikti pasiūlymai iš dalies pakartoti ir ūkio subjektų pastabose, todėl jie yra įvertinami pastabų vertinimo metu. Tačiau neišnagrinėtos pastabos 2013 m. rinkų tyrimų ataskaitoje bus vertinamos tik tiek, kiek jos yra susijusios su tiriamomis rinkomis. Kitos pastabos bei pasiūlymai bus vertinami atliekant kitų rinkų tyrimus ir vykdant Tarnybos funkcijas.
	4.4.	Dėl TEO LT, AB rinkos dalies ir rinkos struktūros ryšio	1.1.3, 2.2, 4.2, 4.3 ūkio subjektų pastabos: TEO LT, AB užimama rinkos dalis tiek pagal pajamas, tiek pagal pokalbių trukmę, tiek pagal abonentų skaičių yra atitinkamai 98, 97 ir 99,1 proc. rinkos. Dėl užimamų rinkos dalių, TEO LT, AB laikytinas dominuojančiu ūkio subjektu. Bendrovė tiesiogiai nesusiduria su konkurencija, gali daryti vienpusę lemiamą įtaką atitinkamoje rinkoje. Esami įpareigojimai ne tik privalo būti palikti, bet ir	Atsižvelgta iš dalies	Ataskaita bus papildyta informacija apie TEO LT, AB galimybes bei motyvus išnaudoti savo užimamą rinkos dalį. Lietuvos Respublikos elektorinių ryšių įstatymo (Žin., 2004, Nr. 69-2382) 15 straipsnio 1 dalyje nurodyta, jog ūkio subjektas laikomas turinčiu didelę įtaką atitinkamoje rinkoje, jei jis vienas ar kartu su kitais ūkio subjektais užima padėtį,

Eil. Nr.	Pastabos tekėjas / pastabų grupė	Pastaba	Atsižvelgta / neatsižvelgta	Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos (toliau – Tarnyba) pastabos
		<p>papildyti. Ūkio subjektai taip pat nurodo, jog remiantis Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymu, ūkio subjektas užima dominuojančią padėtį atitinkamoje rinkoje, jeigu jo rinkos dalis sudaro ne mažiau kaip 40 procentų.</p> <p>Tai, kad rinkos struktūra iš esmės nesikeičia traukiantis pačiai rinkai, ūkio subjektų nuomone, rodo tai, kad TEO LT, AB kaip dominuojantis ūkio subjektas kontroliuoja padėtį rinkoje. TEO LT, AB užimamos rinkos dalys rodo, jog konkurencijos rinkoje nėra ir negali būti. Esami įpareigojimai ne tik privalo būti palikti, bet ir papildyti.</p> <p>Ūkio subjektai nurodo, jog Tarnyba nevertina alternatyviųjų operatorių galimybės dempinguoti savo paslaugų net trumpuoju laikotarpiu – alternatyvūs operatoriai neturi tokių kaip TEO LT, AB finansinių išteklių. Įpareigojimų panaikinimas sudarys galimybę teikti TEO LT, AB paslaugas pigiau nei patiriamos sąnaudos, o tokios galimybės panaudojimas akimirksniu galėtų pašalinti alternatyvius operatorius iš rinkų. Ūkio subjektai mano, jog ši tikėtina aplinkybė turi būti išsamiai įvertinta Tarnybos 2013 m. rinkų tyrimų ataskaitoje.</p>		<p>prilygintiną dominuojančiai, t. y. tokią ekonominės galios padėtį, kuri suteikia jam galią elgtis pakankamai nepriklausomai nuo konkurentų, klientų ir, galiausiai, vartotojų. Taigi, TEO LT, AB būdamas dominuojančiu, turėtų elgtis nepriklausomai nuo konkurentų, klientų ir vartotojų. Kaip pavaizduota 2013 m. rinkų tyrimų ataskaitos 4, 11, 17, 21 pav., nepaisant TEO LT, AB užimamos rinkos dalies, skambučių kainos mažėjo. Mažėjančios kainos yra naudingos paslaugų gavėjams (tiek fiziniams, tiek juridiniams asmenims). TEO LT, AB bei alternatyvūs viešųjų fiksuotojo telefono ryšio paslaugų teikėjai savo rinkų tyrimų anketose yra nurodę, jog teikiant viešąsias fiksuotojo telefono ryšio paslaugas jaučiamas spaudimas iš viešųjų judriojo telefono ryšio paslaugų teikėjų. Dėl tokios situacijos TEO LT, AB, drastiškai sumažinusi paslaugų kainas, negalės vienašališkai jų didinti. Kainų didinimas reikš abonentų praradimą. Tai rodo, jog TEO LT, AB negali elgtis nepriklausomai nuo kitų viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjų, klientų ir vartotojų.</p> <p>TEO LT, AB galimybių laisvai keisti skambučių į kitus viešuosius fiksuotojo ryšio tinklus kainas yra pateikti 3.2 eilutėje vertinant kito ūkio subjekto pastabą.</p> <p>Atsižvelgiant į išdėstytą aukščiau, darytina</p>

Eil. Nr.	Pastabos tekėjas / pastabų grupė	Pastaba	Atsižvelgta / neatsižvelgta	Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos (toliau – Tarnyba) pastabos
				išvada, jog TEO LT, AB elgtis nepriklausomai nuo kitų viešųjų telefono ryšio paslaugų teikėjų, klientų ir vartotojų negali. Dėl to įpareigojimai TEO LT, AB gali būti panaikinti.
4.5.	Dėl TEO LT, AB galimybės keisti kainas ir dėl rinkos struktūros ryšio	<p>1.2.1, 1.2.3, 1.2.4, 1.2.5, 1.3.1, 1.3.3, 2.1, 3 ūkio subjektų pastabos: ūkio subjektų nuomone, alternatyvūs paslaugų teikėjai užima mažą rinkos dalį dėl TEO LT, AB taikomos mažmeninės kainodaros. TEO LT, AB užimama rinkos dalis leidžia bendrovei koreguoti kainas tokiu būdu, kad rinkos struktūra nekistų. Ši aplinkybė Tarnybos 2013 m. rinkų tyrimų ataskaitoje nėra įvertinta, todėl turi būti įvertinta.</p> <p>Pasak ūkio subjektų, analizuojant konkurenciją viešųjų fiksuotojo telefono ryšio paslaugų rinkoje turi būti vertinama TEO LT, AB ir alternatyvių viešųjų fiksuotojo telefono ryšio paslaugų teikėjų tarpusavio padėtis. Vien tai, kad viešųjų judriojo telefono ryšio paslaugų teikėjai taiko mažmeninės kainas, kurios panašios į viešųjų fiksuotojo telefono ryšio paslaugų kainas (taikomas skambučiams viešųjų fiksuotojo ryšio tinklų viduje), ir, kurios pastaruoju metu paprastai yra mažesnės nei skambučių užbaigimo viešųjų judriojo telefono ryšio paslaugų kainos, nėra pagrindas teigti, kad viešųjų fiksuotojo telefono ryšio paslaugų rinkoje atsirado konkurencija.</p> <p>Ūkio subjektai taip pat nurodo, jog TEO LT, AB,</p>	Atsižvelgta iš dalies	<p>Ataskaita bus papildyta analize ar TEO LT, AB turi galimybes ir motyvus keisti paslaugų kainas sau palankia linkme darydama neigiamą įtaką rinkai.</p> <p>Konkurencijos rezultatas yra galimybė pirkti kokybiškas paslaugas už prieinamą (mažą) kainą. Paslaugų kainos gali mažėti dėl trijų priežasčių – egzistuoja konkurencija aptariamoje rinkoje, egzistuoja galimybė naujiems žaidėjams patekti į rinką, egzistuoja spaudimas iš kitų paslaugų teikėjų. Lietuvoje iš esmės galima rasti visas tris priežastis. Viešąsias fiksuotojo telefono ryšio paslaugas teikia keletas paslaugų teikėjų (Ataskaitos 3 lentelėje nurodyti 27 paslaugų teikėjai). Kabelinės televizijos paslaugų teikėjai ir kiti elektroninių ryšių paslaugų teikėjai (pvz. AB Lietuvos radijo ir televizijos centras), turi išvystę savo infrastruktūrą ir naudodami didmeninės vietinės linijos, Individualaus pasirinkimo / Išankstinio pasirinkimo (angl. <i>Carrier Pre Selection</i> / <i>Carrier Selection</i>, <i>CPS/CS</i>) ir skambučių užbaigimo paslaugas gali nesudėtingai įeiti į rinką. Trečia, tiek TEO LT, AB, tiek kiti paslaugų teikėjai yra</p>

Eil. Nr.	Pastabos tekėjas / pastabų grupė	Pastaba	Atsižvelgta / neatsižvelgta	Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos (toliau – Tarnyba) pastabos
		<p>kaip dominuojančio teikiamų mažmeninių skambučių paslaugų kainų mažinimas dar nereiškia, jog viešųjų fiksuotojo telefono ryšio paslaugų rinkose atsirado konkurencija. Ši aplinkybė Tarnybos 2013 m. rinkų tyrimų ataskaitoje neįvertina, todėl ją Tarnyba privalo išanalizuoti bei minėta analize ir jos vertinimu papildyti Tarnybos 2013 m. rinkų tyrimų ataskaitą.</p> <p>Paslaugų teikėjai nurodo, jog panaikinus <i>ex-ante</i> įpareigojimus bus panaikinta bet kokia Tarnybos įžvelgta nežymi konkurencija, kuri atsirado ir laikosi išimtinai galiojančių įpareigojimų dėka. Jų nuomone esamus įpareigojimus reikia ne naikinti, o juos išlaikyti</p>		<p>nurodę (rinkų turimų anketose ir viešosios konsultacijos pastabose), jog jie konkuruoja su viešųjų judriojo telefono ryšio paslaugų teikėjais. Taigi, tiek esama, tiek potenciali konkurencija, net TEO LT, AB užimant didelę rinkos dalį, riboja ūkio subjekto motyvus didinti paslaugų kainas.</p> <p>Tarnybos argumentai dėl rinkos struktūros ir TEO LT, AB galimybių keisti paslaugų kainas yra išsakyti ir vertinant 4.2 eilutėje pateiktas pastabas (ūkio subjektų 1.1.2 pastaba).</p>
4.6.	Dėl skirtumo tarp mažmeninių paslaugų ir skambučių užbaigimo paslaugų kainų	<p>1.2.2 ir 1.3.2 ūkio subjektų pastabos: ūkio subjektų nuomone, Tarnybos 2013 m. rinkų tyrimų ataskaitoje nėra įvertinta aplinkybė, kad ataskaitoje nurodyta TEO LT, AB vidutinė kaina (3,1 ct/min. (be PVM) 2010 m., 2,7 ct/min. (be PVM) 2011 m.) buvo mažesnė nei TEO LT, AB skambučio užbaigimo, nediferencijuojant pagal paslaugų suteikimo laiką, kainą (3,67 ct/min. (be PVM) 2010 m., 2,78 ct/min. (be PVM) 2011 m.). Tai rodo, jog TEO LT, AB mažmenines paslaugas teikė abonementams pigiau nei alternatyviems operatoriams teikė skambučių užbaigimo paslaugą. Ūkio subjektai siūlo Tarnybai ataskaitą papildyti tokia analize.</p>	Atsižvelgta	<p>Ataskaita bus papildyta mažmeninių skambučių kainų ir skambučių užbaigimo kainų analize.</p> <p>Ūkio subjektai neteisingai lygina kainas. Atkreiptinas dėmesys į tai, jog TEO LT, AB tiriamuoju laikotarpiu taikė ne vidutinę skambučių užbaigimo kainą, bet diferencijavo kainas į kainas piko ir ne piko laiku (2010 m. kainos buvo: skambučio sudarymas 2,63 ct, skambučio užbaigimas – 5,42 ct/min. piko laiku ir 2,79 ct/min. ne piko laiku; 2011 m. kainos, atitinkamai, 1,66 ct, 4,84 ct/min., 1,66 ct/min.). Faktinė vidutinė skambučių užbaigimo kaina priklauso nuo srauto pasiskirstymo piko ir ne piko laiku ir kuo srautas ne piko laiku</p>

Eil. Nr.	Pastabos tekėjas / pastabų grupė	Pastaba	Atsižvelgta / neatsižvelgta	Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos (toliau – Tarnyba) pastabos
				<p>didesnis, tuo vidutinės skambučių užbaigimo sąnaudos yra mažesnės. Blogiausiu atveju vidutinės mažmeninių paslaugų pajamos turėtų kisti tarp skambučių užbaigimo kainų piko ir ne piko laiku, kas iš esmės ir buvo rinkoje. Dėl to darytina išvada, jog ūkio subjektų pastaba nėra išsami.</p> <p>Atkreiptinas dėmesys į tai, jog vertinant ateities perspektyvas, skambučių užbaigimo kainos mažės. Nuo 2013 m. balandžio 1 d. įsigaliojo 2,11 ct/min. skambučių užbaigimo kaina, kuri yra mažesnė už ataskaitoje nurodytą kainą. Taip pat Tarnyba 2013 m. kovą–balandį vykdė viešąją konsultaciją dėl „iš apačios į viršų“ ilgo laikotarpio vidutinių padidėjimo (angl. <i>Bottom-Up Long Run Average Incremental costs, BU-LRAIC</i>) sąnaudų apskaitos modelių. Jų pagalba buvo apskaičiuotos mažesnės skambučių užbaigimo sąnaudos, nei dabar galiojančios kainos. Taigi, jau pastabų aptarimo metu skambučių užbaigimo TEO LT, AB viešajame fiksuotojo ryšio tinkle kainos yra mažesnės nei vidutinės viešojo fiksuotojo telefono ryšio paslaugų pajamos, o ateityje skirtumas tarp paslaugų kanų dar didės.</p>
4.7.	Dėl skambučių užbaigimo viešuosiuose	1.2.3 ir 2.2 ūkio subjektų pastabos: ūkio subjektai siūlo suvienodinti skambučių užbaigimo viešuosiuose fiksuotojo ir judriojo ryšio tinkluose paslaugų kainas, bei neleisti viešųjų judriojo	Neatsižvelgta	Skambučių užbaigimo viešuosiuose fiksuotojo ir judriojo ryšio tinkluose kainos yra nustatomos atsižvelgiant į Europos Komisijos rekomendacijos 2009/396/EB

Eil. Nr.	Pastabos tekėjas / pastabų grupė	Pastaba	Atsižvelgta / neatsižvelgta	Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos (toliau – Tarnyba) pastabos
	fiksuotojo ir judriojo ryšio tinkluose suvienodinim o ir mažmeninių viešųjų judriojo telefono ryšio paslaugų kainų reguliavimo	<p>telefono ryšio paslaugų operatoriams taikyti tokias mažmenines kainas, kurios yra mažesnės nei skambučių užbaigimo viešųjų judriojo telefono ryšio paslaugų kainos. Dėl nevienodų skambučių užbaigimo kainų ir mažų viešųjų judriojo telefono ryšio paslaugų kainų, viešųjų fiksuotojo telefono ryšio paslaugų teikėjai yra priversti konkuruoti su viešųjų judriojo telefono ryšio paslaugų teikėjais.</p> <p>Ūkio subjektai nurodo, jog viešųjų judriojo ryšio operatoriai taikydami aukštesnę skambučių užbaigimo paslaugų kainą savo viešuosiuose ryšių tinkluose dirbtinai pabrangina mažmenines viešąsias fiksuotojo telefono ryšio paslaugas, ypač judriojo ryšio kryptimi, ir jas daro ne tokias patrauklias. Viešųjų fiksuotojo telefono ryšio paslaugų teikėjai, norėdami išlaikyti abonentus, turėtų prisiimti sau skambučių užbaigimo viešajame judriojo ryšio tinkle nuostolius. Tačiau tokios galimybės nėra neribotos – tuo metu viešųjų judriojo telefono ryšio paslaugų teikėjai gaus pelną, o viešųjų fiksuotojo telefono ryšio paslaugų teikėjai patirs nuostolį. Tokia situacija gali tęstis tol, kol viešųjų fiksuotojo telefono ryšio paslaugų teikėjai bankrutuos. Situacija, kai viešosios judriojo telefono ryšio paslaugos yra parduodamos pigiau nei skambučių užbaigimo viešuosiuose judriojo ryšio tinkluose paslaugos, pasak paslaugų teikėjų, turėtų būti sprendžiama įpareigojant viešųjų judriojo telefono ryšio paslaugų teikėjus paslaugas teikti kainomis, ne mažesnėmis nei skambučių</p>		<p>reikalavimus (toliau – Rekomendacija). Rekomendacija nenurodo, jog skambučių užbaigimo kainos viešojo judriojo ir viešojo fiksuotojo ryšio tinkluose turi būti lygios. Kainos gali būti lygios, jei yra apskaičiuojamos vienodos paslaugų sąnaudos. Tačiau, tiek Tarnybos atlikti skaičiavimai, tiek kitų šalių praktika rodo, kad skambučių užbaigimo sąnaudos viešojo judriojo ir viešojo fiksuotojo ryšio tinkluose nėra vienodos. Atkreiptinas dėmesys į tai, jog šiuo metu skirtumas tarp skambučių užbaigimo paslaugų kainų yra $3,66 - 2,11 = 1,55$ ct. Tai neturėtų būti laikoma dideliu skirtumu tarp kainų, kuris reikšmingai ribotų konkurenciją.</p> <p>Kaip rodo 2013 m. rinkų tyrimų ataskaitos 5 pav. pateikta informacija, skambučių iš TEO LT, AB viešojo fiksuotojo ryšio tinklo į viešuosius judriojo ryšio tinklus vidutinės 2011 m. IV ketvirčio vienos minutės pajamos buvo lygios 24,4 ct/min., kai tuo tarpu skambučių užbaigimo kaina viešajame judriojo ryšio tinkle piko laiku buvo 6,99 ct/min. Skirtumas tarp šių kainų yra $24,4 / 6,99 = 3,49$ karto. Tuo atveju, jei alternatyvūs viešųjų fiksuotojo telefono ryšio paslaugų teikėjai taiko panašias kainas (TEO LT, AB laikomas kainų lyderiu), skirtumas tarp mažmeninių ir didmeninių paslaugų kainų yra daugiau nei pakankamas</p>

Eil. Nr.	Pastabos tekėjas / pastabų grupė	Pastaba	Atsižvelgta / neatsižvelgta	Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos (toliau – Tarnyba) pastabos
		inicijavimo ir skambučių užbaigimo kaina.		<p>padengti skambučių užbaigimo viešuosiuose judriojo ir fiksuotojo ryšio tinkluose kainų skirtumą.</p> <p>Taip pat atkreiptinas dėmesys į tai, jog viešojo fiksuotojo ryšio tinklo operatoriaus pinigų srautai, bei gaunama nauda (ar padidėjusios išlaidos) priklauso ir nuo pokalbių srautų tarp viešųjų fiksuotojo ir judriojo ryšio tinklų operatorių. Šio fakto ūkio subjektai pastabose nevertina.</p> <p>Kalbant apie mažmeninių viešųjų judriojo telefono ryšio paslaugų reguliavimą, tai pastebėtina. Tarnyba Prieigos ir skambučių inicijavimo viešuosiuose judriojo telefono ryšio tinkluose rinkos tyrimo ataskaitoje bei Tarnybos direktoriaus 2006 m. rugpjūčio 9 d. įsakymo Nr. 1V–891 „Dėl Prieigos ir skambučių inicijavimo viešuosiuose judriojo telefono ryšio tinkluose rinkos apibrėžimo ir tyrimo rezultatų“ (Informaciniai pranešimai, 2006, Nr. 61-641) 2.1.2 punkte konstatavo, jog mažmeninėje viešųjų judriojo telefono ryšio paslaugų rinkoje egzistuoja konkurencinė situacija. Europos Sąjungoje nėra mažmeninių viešųjų judriojo telefono ryšio paslaugų kainų reguliavimo praktikos ir Tarnybos veiksmai reguliuoti mažmeninių paslaugų kainas Europos Komisijos būtų sutikti neigiamai. Tarnybos nuomone, ūkio subjektų keliamą problemą, kad skambučių užbaigimo viešuosiuose judriojo ryšio</p>

Eil. Nr.	Pastabos tekėjas / pastabų grupė	Pastaba	Atsižvelgta / neatsižvelgta	Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos (toliau – Tarnyba) pastabos
				tinkluose kainos yra didesnės nei mažmeninės viešųjų judriojo telefono ryšio paslaugų kainos, išspręs tolesnis skambučių užbaigimo viešuosiuose judriojo ryšio tinkluose kainų mažinimas.
4.8.	Dėl rinkos charakteristikos pokyčių	<p>1.3.4. punktas: ūkio subjektų nuomone, Tarnyba 2013 m. rinkų tyrimų ataskaitoje be pagrindo nevertina potencialios konkurencijos pagal ūkio subjekto padėtį pačioje rinkos viduje, t. y. viešųjų fiksuotojo telefono ryšio paslaugų rinkos vidinės struktūros, nors tokie vertinimai buvo atliekami ankstesniuose tyrimuose. Ūkio subjektai taip pat nurodo 2006 m. ir 2008 m. Nacionalinių skambučių Vartotojams ir Nacionalinių skambučių Paslaugų gavėjams rinkų tyrimus, kuriuose Tarnyba, atsižvelgdama į TEO LT, AB užimamą rinkos dalį, daro išvadą, jog konkurencija rinkoje mažai tikėtina.</p> <p>Ūkio subjektai, atsižvelgdami į Tarnybos 2013 m. rinkų tyrimų ataskaitos 3.1.1 punkto duomenis apie rinkos struktūrą, mano, jog esama rinkos struktūra neleidžia identifikuoti esminių rinkos charakteristikos pokyčių tendencijų. Vadinasi, konkurencijos vystymosi perspektyva ne tik kad nestiprėja, bet ir apskritai mažai tikėtina.</p>	Atsižvelgta iš dalies	<p>Ataskaita bus papildyta informacija apie TEO LT, AB galimybes bei motyvus išnaudoti savo užimamą rinkos dalį.</p> <p>Atkreiptinas dėmesys į tai, jog tirtos rinkos Europos Komisijos nėra nurodytos kaip rinkos, kurias reikėtų reguliuoti <i>ex-ante</i> principu. Siekiant šias rinkas reguliuoti, yra būtina atlikti 3 kriterijų testą, kuris aprašytas ir nagrinėjamoje ataskaitoje. Siekiant viešąsias fiksuotojo telefono ryšio paslaugas reguliuoti, būtina įrodyti visus 3 kriterijus. Vienas iš kriterijų yra didelės ir pastovios patekimo į rinką kliūtys. Tarnybos nuomone, reguliuojant TEO LT, AB didmeninių paslaugų teikimą, kliūčių, kurios kiltų dėl TEO LT, AB veiksmų, nėra. Efektyvi įpareigojimų priežiūra ribos TEO LT, AB galimybes manipuluoti nustatytais įpareigojimais.</p> <p>Esami ir potencialūs konkurentai, bei viešųjų judriojo telefono ryšio paslaugų teikėjai, TEO LT, AB užimant didelę rinkos dalį, riboja bendrovės galimybes nustatyti paslaugų kainas sau palankia linkme. Taigi, galimi esamų ir potencialių konkurentų veiksmai, net TEO LT, AB užimant didelę</p>

Eil. Nr.		Pastabos tekėjas / pastabų grupė	Pastaba	Atsižvelgta / neatsižvelgta	Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos (toliau – Tarnyba) pastabos
					rinkos dalį, neleis TEO LT, AB elgtis vienašališkai. Tai būtent ir rodo, jog rinkoje vystosi efektyvi konkurencija.
	4.9.	Dėl skirtumo tarp didmeninių ir mažmeninių paslaugų kainų nevertinimo	1.4.2 ir 2.4 ūkio subjektų pastabos: ūkio subjektų nuomone, TEO LT, AB didmeninių paslaugų ir infrastruktūros naudojimosi kainos yra per aukštos lyginant su TEO LT, AB taikomomis mažmeninėmis kainomis. Paslaugų teikėjai mano, jog TEO LT, AB infrastruktūros kainos tikslingai formuojamos taip, kad jos nebūtų patrauklios alternatyviems operatoriams, kurie yra TEO LT, AB konkurentai mažmeninėje rinkoje. Taip pat nėra aišku, kodėl alternatyvūs operatoriai turi mokėti dideles pinigų sumas TEO LT, AB už techninių galimybių tyrimą, t. y. už tai, kad TEO LT, AB pateiktų atsakymą, ar galima pasinaudoti TEO LT, AB paslauga. Ūkio subjektai mano, jog Tarnyba savo 2013 m. rinkų tyrimų ataskaitoje turėtų išanalizuoti TEO LT, AB mažmeninę kainodarą ir TEO LT, AB infrastruktūros naudojimosi sąlygas ir kainas bei įvertinti, ar formali galimybė naudotis TEO LT, AB infrastruktūra realiai šalina patekimo į rinką ar plėtos joje barjerus.	Atsižvelgta iš dalies	Ataskaita bus papildyta analize ar egzistuoja įėjimo į rinką barjerai. TEO LT, AB skambučių inicijavimo, tranzito, užbaigimo rinkose, fizinės infrastruktūros rinkoje, plačiajuosčio interneto rinkoje, didmeninės vietinės linijos paslaugai yra nustatyti nediskriminavimo įpareigojimai. TEO LT, AB, vykdydama šį įpareigojimą, tiek sau, tiek kitiems paslaugų teikėjams privalo taikyti vienodas paslaugų teikimo sąlygas. Lyginant su 2006–2008 m. ir 2009–2011 m., metalinės vytytos poros linijos atsiejimo kainos mažėjo: paslaugų įjungimo užmokesčiai sumažėjo nuo 418 Lt iki 150 Lt, periodiniai užmokesčiai sumažėjo nuo 26,77 Lt iki 17 Lt. Didmeninės vietinės linijos vienkartinis užmokestis nuo 2013-05-01 sumažintas nuo 44000 Lt iki 3400 Lt. 2008–2012 m. buvo mažinamos skambučių užbaigimo ir inicijavimo paslaugų kainos. 2010 m. buvo pakeistas tinklų sujungimo paslaugų apmokestinimas ir žymiai sumažintos tinklų sujungimo išlaidos. Sutinkame, jog šiuo metu egzistuoja rizika, kad skambučių inicijavimo kainos gali būti didesnės nei TEO LT, AB taikomos mažmeninių skambučių kainos. Šią

Eil. Nr.	Pastabos tekėjas / pastabų grupė	Pastaba	Atsižvelgta / neatsižvelgta	Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos (toliau – Tarnyba) pastabos
				problema Tarnyba spręs artimiausiu metu inicijuodama skambučių inicijavimo viešuosiuose telefono ryšio tinkluose, teikiamuose fiksuotoje vietoje, rinkos tyrimą. Siekdama sumažinti rizikos poveikį rinkai, Tarnybos nuomone, tikslinga taikyti pereinamąjį laikotarpį nuo sprendimo TEO LT, AB naikinti nustatytus įpareigojimus iki sprendimo įsigaliojimo. Tarnybos nuomone, pereinamasis laikotarpis turėtų baigtis 2014-01-01.
4.10.	Dėl diskriminavimo ne kainomis	1.4.3 ūkio subjektų pastaba: Tarnybos 2013 m. rinkų tyrimų ataskaitoje turėtų būti analizuojama ir tai, kad naudotis TEO LT, AB infrastruktūros paslaugomis nepatrauklu ir dėl to, kad TEO LT, AB yra vertikalčiai integruotas – jei alternatyvus operatorius kreipiasi į TEO LT, AB su paklausimu dėl infrastruktūros, TEO LT, AB iš karto gali identifikuoti savo klientą, kurį alternatyvus operatorius nori perimti.	Neatsižvelgta	Ūkio subjektai aprašė galimą situaciją, tačiau jos nepagrindė jokiais įrodymais. Tačiau ar TEO LT, AB taiko vienodas sąlygas tiek sau, tiek kitiems paslaugų gavėjams užtikrina ir šiuo metu TEO LT, AB nustatyti įpareigojimai, ypač nediskriminavimo, teikiant didmenines paslaugas. Efektyvi didmeninių paslaugų teikimo sąlygų ir kainų priežiūra užtikrins sąlygas konkurencijai.
4.11.	Dėl TEO LT, AB išskaidymo	1.4.4. punktas: ūkio subjektų nuomone, siekiant suvienodinti TEO LT, AB ir alternatyvių operatorių konkurencines galimybes, nuo TEO LT, AB turėtų būti atskirta ir perduota visa infrastruktūra naujai įkurtai TEO LT, AB įmonei, kuri dabartine infrastruktūra leistų nediskriminaciniais pagrindais naudotis visiems operatoriams, įskaitant pačią TEO LT, AB. Tai leistų paprastai atskirti patiriamas sąnaudas infrastruktūrai ir išvengti kryžminio subsidijavimo galimybes.	Neatsižvelgta	Funkcinio atskyrimo priemonė yra kraštutinė priemonė, kurią tikslinga naudoti tuomet, kai kitos priemonės yra neefektyvios. Tarnybos nuomone, šiuo metu galiojantys nediskriminavimo, sąnaudų apskaitos ir apskaitos atskyrimo įpareigojimai didmeninių paslaugų rinkose yra pakankamos priemonės atskirti sąnaudas bei išvengti kryžminio subsidijavimo.

Eil. Nr.	Pastabos tekėjas / pastabų grupė	Pastaba	Atsižvelgta / neatsižvelgta	Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos (toliau – Tarnyba) pastabos
4.12.	Dėl skambučių paslaugų gavėjams, išskyrus vartotojus, kainų skaičiavimo	2.2 ūkio subjektų pastaba: ūkio subjektams nėra aišku, kokių duomenų pagrindu Tarnyba konstatavo, jog TEO LT, AB kainos yra didesnės nei alternatyvių operatorių. Alternatyvūs operatoriai pažymėjo, jog jiems labai sunku konkuruoti kainomis su TEO LT, AB. Ūkio subjektų nuomone, neatmestina galimybė, jog kainų skirtumas yra atsiradęs dėl to, jog valstybinis sektorius vis dar vengia aktyviai vykdyti viešuosius pirkimus atviro konkurso būdu ir galimai perka viešąsias fiksuotojo telefono ryšio paslaugas senomis – didelėmis kainomis. Todėl tikėtina, jog ši aplinkybė gali iškreipti rinkų tyrimų rezultatus, ir ją Tarnyba turėtų atskirai ištirti ir įvertinti.	Atsižvelgta iš dalies	Ataskaita bus papildyta informacijos šaltiniais, kurių pagrindu buvo skaičiuojamos vidutinės paslaugų kainos. Ataskaitos 11 pav. pateiktos kainos buvo apskaičiuotos remiantis viešųjų fiksuotojo telefono ryšio paslaugų teikėjų Tarnybai teikiamų ketvirtinių ataskaitų apie vykdytą elektroninių ryšių veiklą pagrindu. Vidutinės kainos buvo apskaičiuotos sudedant pajamas, gautas už viešajame fiksuoto ryšių tinkle inicijuotus pokalbius (vietinius, tarp miestinių, į viešuosius fiksuotojo ryšio tinklus, į viešuosius judriojo ryšio tinklus) ir vėliau sumą dalinant iš minėtų pokalbių trukmės. Tarnyba neatlieka priežiūros, ar paslaugų pirkėjas racionaliai naudoja savo lėšas. Tačiau jei paslaugų pirkėjai perka paslaugas brangiau nei jos parduodamos rinkoje, tai rodo, jog rinkoje egzistuoja pelnas, kurį galėtų pasiimti alternatyvūs paslaugų teikėjai.
4.13.	Dėl akcijų interpretavimo	2.2 ūkio subjektų pastaba: ūkio subjektai mano, jog rinkų tyrimų rezultatus gali iškreipti TEO LT, AB taikomos akcijos, įskaitant ir trumpalaikes, kurios kelia didelį susirūpinimą – neatmetama tikimybė, kad TEO LT, AB konkretiems abonentams gali kurti specialius planus, kurie kitiems abonentams gali būti nesuteikiami dėl per trumpo akcijų galiojimo laiko.	Neatsižvelgta	TEO LT, AB, kaip ir kiti paslaugų gavėjai, privalo viešai skelbti paslaugų sąlygas ir kainas bei negali diskriminuoti paslaugų gavėjų. Šie principai yra įtvirtinti ne įsakymuose, kuriuos Tarnyba siūlo panaikinti, bet Elektroninių ryšių paslaugų teikimo taisyklėse, patvirtintose Tarnybos direktoriaus 2005 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 1V-1160 (Žin., 2005, Nr. 152-5627;

Eil. Nr.	Pastabos tekėjas / pastabų grupė	Pastaba	Atsižvelgta / neatsižvelgta	Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos (toliau – Tarnyba) pastabos
				2011, Nr. 134-6391). Iš to išplaukia, jog net panaikinus įpareigojimus, TEO LT, AB viešai turės skelbti informaciją apie kainas, bei nediskriminuoti paslaugų gavėjų. Akcijos mažina vidutines paslaugų pajamas (kainas). Tačiau jei akcijos yra trumpalaikės, jos nepasieks masės paslaugų gavėjų, dėl ko vienetiniai kainų sumažėjimai vidutinei kainai įtakos neturės.
4.14.	Dėl UAB „OMNITEL“ vertinimo	2.2 ir 4.5 ūkio subjektų pastabos: ūkio subjektai nurodo, jog Tarnyba nevertina, kad TEO LT, AB ir UAB „OMNITEL“ yra susijusios bendrovės. Šios bendrovės ir jų įtaka viešųjų fiksuotojo telefono ryšio paslaugų rinkai bei konkurencijai joje turėtų būti vertinama kaip vieno subjekto.	Neatsižvelgta	Atliekant rinkos tyrimus, pirmiausia yra apibrėžiama konkreti rinka. Apibrėžus rinką, reikia įrodyti, kad šią rinką būtina tirti ir reguliuoti <i>ex-ante</i> principais. Tik įrodžius, jog rinka yra nagrinėtina pagal <i>ex-ante</i> principus, atliekamas tyrimas ir vertinama, koks ūkio subjektas gali turėti įtaką atitinkamoje rinkoje. Atlikdama rinkos tyrimus, Tarnyba nustatė, jog nėra tenkinami vadinamo „3 kriterijų“ testo reikalavimai ir tolesni rinkų tyrimai nėra galimi. Dėl to nebuvo vertinama ar TEO LT, AB ir UAB „OMNITEL“ yra vienas ūkio subjektas.
4.15.	Dėl griežtesnio mažmeninių paslaugų kainų reguliavimo	4.4 ūkio subjektų pastaba: ūkio subjektai nurodo, jog viena iš pagrindinių ir šiuo metu neišspręstų problemų, trukdančių alternatyviems operatoriams konkuruoti su TEO LT, AB, yra susijusi su TEO LT, AB taikomomis mažmeninėmis paslaugų kainomis. Paslaugų teikėjai mano, jog mažmeninėje rinkoje TEO LT, AB nustatyti įpareigojimai yra nepakankami ir ne tokie efektyvūs, kaip turėtų būti. Bendrovių nuomone, esami įpareigojimai neatima	Neatsižvelgta	Šiuo metu mažmeninių skambučių, prieigos prie infrastruktūros paslaugų kainos yra reguliuojamos taikant tuos pačius principus. TEO LT, AB teikiant didmenines paslaugas yra nustatyti nediskriminavimo įpareigojimai. Šiuo metu yra peržiūrimos skambučių užbaigimo TEO LT, AB paslaugų kainos. 2013 m. bus pradėtos peržiūrėti skambučių inicijavimo TEO LT,

Eil. Nr.	Pastabos tekėjas / pastabų grupė	Pastaba	Atsižvelgta / neatsižvelgta	Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos (toliau – Tarnyba) pastabos
		<p>galimybės iš TEO LT, AB parduoti mažmenines paslaugas pigiau nei pačios TEO LT, AB taikomos didmeninių paslaugų (skambučių inicijavimas, tranzitas ir užbaigimas TEO LT, AB viešajame ryšių tinkle, ryšių kanalai ir linijos, prieiga ir t. t.) kainos ir patiriamos sąnaudos įsigyjant didmenines paslaugas (skambučių užbaigimas kito operatoriaus tinkle, tam tikrais atvejais tranzitas) ar prekes (įrangos įsigijimas) iš kitų subjektų, taip pat esami įpareigojimai neatima galimybės taikyti skirtingų mažmeninių paslaugų ir prekių subsidijavimą (abonentinis ar paslaugų mokestis, pokalbiai, įrangos pardavimas ir pan.).</p> <p>Ūkio subjektai siūlo detaliau, aiškiau ir griežčiau reglamentuoti TEO LT, AB mažmeninių paslaugų kainą, nustatant konkrečius kriterijus mažiausiai paslaugų kainai, jos paskaičiavimui, subsidijavimo išvengimui ir viešam patikrinimui, be to turėtų būti nustatytas funkcinio atskyrimo TEO LT, AB įpareigojimas (vertikaliai integruoto ūkio subjekto TEO LT, AB visų didmeninių atitinkamų prieigų teikimo veiklos atskyrimas į naują atskirą juridinį asmenį nuo likusios šio ūkio subjekto vykdomos mažmeninės veiklos).</p>		<p>AB tinkle paslaugų kainos. Efektyvi TEO LT, AB nustatytų įpareigojimų priežiūra, Tarnybos nuomone, būtų pakankama priemonė užtikrinti konkurencines sąlygas. Papildomų įpareigojimų nustatymas TEO LT, AB kaip tik laikytinas kaip didesnis bendrovės suvaržymas ir ribojimas konkuruoti bei ypatingų sąlygų sukūrimas alternatyviesiems paslaugų teikėjams.</p>